

УДК
 687.016:
 687.151.2

ВОДЗІНСЬКА О. І.¹, ЖИЛЬЧУК А. О.²

¹Київський національний університет технологій та дизайну,

²Рівненський економіко-технологічний коледж

ПРИНЦИПИ СТВОРЕННЯ HANDMADE ГОБЕЛЕНУ ДЛЯ ДЕКОРУВАННЯ ЖІНОЧОГО ОДЯГУ

***Мета.** Оцінка структурних характеристик та властивостей handmade гобелену для його застосування як елемента оздоблення при виготовленні швейних виробів верхнього жіночого асортименту.*

***Науковою новизною** дослідження є застосування художнього ткацтва як нетрадиційного, новаторського прийому для оздоблення швейних виробів, цінність якого полягає у створенні одного єдиного зразка, який є неповторним.*

***Практичне значення.** Розроблено практичні рекомендації по застосуванню деталей handmade гобелену у виробі верхнього жіночого асортименту.*

***Ключові слова:** handmade гобелен, художнє ткацтво, поверхнева густина, верхній жіночий одяг, оздоблення.*

Вступ. Декоративні ткані панно і композиції, які за традицією називаються гобеленами, належать до одного з тих жанрів, які найбільш активно розвиваються у сучасному прикладному мистецтві. Гобелен – це настінний безворсовий килим із сюжетною або орнаментальною композицією, витканий вручну. Гобеленове мистецтво порівнюють із живописом, зокрема, з фресками або розписами з тією лише різницею, що замість фарб використовують нитки[1].

Художнє ткацтво, а саме handmade, завжди вважалося самодостатнім напрямком ужиткового мистецтва. У поєднанні з швейним виробом воно складатиме приклад декоративно-прикладного мистецтва, де прикладним, тобто утилітарним, є, власне, виріб, а декоративною складовою є автентичність та неповторність елемента гобелену.

Для створення гобелену використовують полотняне переплетення. При цьому застосовують метод такого щільного ткання, за якого нитки утку повністю покривають нитки основи (рис. 1). В зв'язку з цим, готова деталь з гобелену має значну жорсткість та високу поверхневу густину. Метою дослідження є оцінка структурних характеристик та властивостей handmade

гобелену для його застосування як елемента оздоблення при виготовленні швейних виробів верхнього жіночого асортименту.

Рис. 1. Проба гобелену на ткацькому верстаті

Об'єкти та методи дослідження. Об'єктом дослідження обрано технологічний процес виготовлення гобелену як елемента оздоблення верхнього жіночого одягу. Для досягнення мети застосовано творчо-пошуковий, експериментальний та метод ескізування.

Результати досліджень. Для виготовлення гобелену здійснено вибір пряжі для ниток основи та утку. Як правило, в якості ниток основи використовують льняну чи бавовняну пряжу, а для ниток утку – вовняну, акрилову тощо. Проби гобелену виготовлено розміром 10x10 см (характеристика представлена у табл. 1).

Таблиця 1– Структурні характеристики та властивості гобелену

Пор. № проби	Зображення проби гобелену	Сировинний склад ниток основи, %	Сировинний склад ниток утку, %	Переплетення	Вага проби гобелену, г	Фактична щільність ниток (на 100 мм проби)	
						основа, П	утку, П
1		Льон - 100	Віс – 75 ПА – 15 Бавовна – 10	Полотняне	8,70	24	138
2		Льон - 100	Вовна - 65 Віс – 25 ПВХ - 10	Полотняне	8,46	24	116
3		Льон - 100	Вовна - 65 Віс – 25 ПВХ – 10	Полотняне	8,51	24	128
4		Льон - 100	Вовна – 40 ПВХ – 40 ПАН – 20	Полотняне	7,02	24	90
5		Льон - 100	Вовна – 65 ПА – 15 Віс – 20	Полотняне	7,96	24	120
6		Льон - 100	ПВХ – 65 ПАН – 20 ПУ – 15	Полотняне	10,57	24	198

Поверхневу густину текстильних матеріалів визначають методом зважування або розрахунковим [2]. Визначення поверхневої густини тканини розрахунковим методом виконують за формулою:

$$M_{sp} = 0,01 \cdot (T_o P_o + T_y P_y), \quad (1)$$

де T_o, T_y – лінійна густина ниток основи та утку, текс;

P_o, P_y – фактична щільність ниток по основи та утку (кількість ниток на 100 мм) [2].

Розрахунок поверхневої густини гобелену з урахуванням згину ниток при переплетенні виконують за формулою проф. Н. А. Архангельського [2]:

$$M_{sp}^1 = 0,01 \cdot (T_o P_o + T_y P_y) \cdot \mu, \quad (2)$$

де μ – коефіцієнт, що визначає вид волокон та встановлюється дослідним шляхом.

Значення коефіцієнта μ для різних видів волокон (за Н. А. Архангельським) становлять: для бавовняних матеріалів – 1,04; для лляних відбілених – 0,9; для вовняних гребінних – 1,07; для тонкосуконних – 1,3;

для грубосуконних – 1,25. Результати визначення поверхневої густини та коефіцієнта виду волокон μ для гобелену представлено у табл. 2.

Таблиця 2 – Поверхнева густина гобелену та коефіцієнт виду волокон

Пор. № проб и	Вага проби 10x10 см, г	Поверхнева густина гобелену (метод зважування), г/м ²	Поверхнева густина гобелену (розрахунковий метод за форм. 2), г/м ²	Коефіцієнт виду волокон μ
1	8,70	870	490	1,77
2	8,46	846	527	1,60
3	8,51	851	567	1,50
4	7,02	702	534	1,31
5	7,96	796	549	1,45
6	10,57	1057	828	1,28

Підсумовуючи результати експериментів, визначено, що значення коефіцієнта виду волокон μ для гобелену дещо більші відповідних значень для тканин. Авторами [2] зазначається, що за допомогою даного коефіцієнта враховано згин ниток при переплетенні. Оскільки переплетення гобелену є досить щільним та нитки утку повністю перебивають нитки основи, то коефіцієнт виду волокон для гобелену має, відповідно, більші значення, ніж для тканин.

Поверхнева густина гобеленів (табл. 3) значно перевищує відповідні значення для сучасних пальтових тканин (в межах 400-500 г/м²) та прирівнюється до чистововняного сукна (біля 700 г/м²). В зв'язку з цим, а також через значну щільність системи ниток утку деталі гобелену мають

підвищену жорсткість порівняно з костюмними та пальтовими матеріалами. Тому при проектуванні виробів з деталями handmade гобелену можна рекомендувати наступне:

- застосовувати елементи гобелену у одязі доцільно для виробів верхнього асортименту пальтової та костюмної груп;
- через значну жорсткість гобелен необхідно використовувати в якості деталей одягу, які не будуть піддаватись частим динамічним навантаженням (згинанням) в процесі експлуатації виробу для забезпечення комфорту людини в динаміці (пояс, манжети, невеликі деталі оздоблення пілочки: накладна кишень, погони тощо);
- проектувати елементи гобелену необхідно у виробках прямого чи трапецієподібного силуету, виробках під пояс (деталь поясу з гобелену) для забезпечення мінімальної деформації деталей гобелену в готовому виробі у статичі.

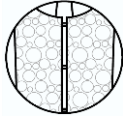

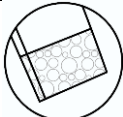

У табл. 3 запропоновано приклади застосування handmade гобелену у швейних виробках різного асортименту.

Висновок. Завдяки постійному пошуку найбільш вдалого поєднання властивостей матеріалів та можливостей вивчених технік художнього ткацтва творча ідея втілилася у прикладних виробках.

Таблиця 3 – Застосування гобелену у швейних виробках різного асортименту

Асортимент виробів	Вид основного матеріалу	Силует виробу	Назва деталі з гобелену	Зображення деталі	Зображення моделі швейного виробу з елементами гобелену
1	2	3	4	5	6
Пальто жіноче	Тканина пальтова	Прямий	Накладна кишень		
Блузка жіноча	Тканина сорочкова	Прямий	Пояс начіпний		
			Манжета		

Продовження табл. 3

1	2	3	4	5	6
Жакет	Тканина костюмна	Напів-прилеглий	Планка		
			Манжета		
Кардиган	Тканина пальтова, костюмна	Прямий	Деталь обкантовування		
Комбінезон жіночий	Тканина платтяно - костюмна	Х-подібний	Пояс начіпний		

Список літератури

1. Скрипник Г. Історія українського мистецтва: У 5 т. Т. 5 (Мистецтво ХХ століття); під ред. Г. Скрипник. – К.: НАН України, ІМФЕ ім. М.Т. Рильського, 2007. – 1048 с.
2. Бузов Б. А. Материаловедение в производстве изделий легкой промышленности (швейное производство): Учебник для студентов ВУЗов/ Б. А. Бузов, Н. Д. Алыменкова; под ред. Б.А. Бузова. — 4-е изд., испр. — М.: Академия, 2010. — 448 с.